

Hal Tarxien Isir Parroċċa;

29 ta' Mejju 1592

Jos. A. Farrugia

Kif rajna fill-kitba tiegħi tas-sena l-oħra, Mons. Dusina fiż-Żjara Appostolika tiegħu kien Itaq'a ma kważi l-Maltin kollha li sintendi dawn ressqu quddiemu l-ilmenti tagħhom, l-iktar dwar is-smigħ tal-quddies, s-sagamenti taż-żwieġ u tal-magħmudija, qrar, tqarbin u vjatku. In-nies ta' Hal Tarxien kellhom fil-firxa ta' art tagħhom l-ir-hajjal ta' San Ģwann t'Għuxa fejn kien joqogħdu bdiewa u sajjieda, għax kien qrib id-dahla tax-Xatt ta' San Franġisk, kellhom parti sewwa minn Kordin, l-art imsejha tal-Għerien (madwar il-knisja ta' Santa Ubaldeska, illum f'Rahal Ġdid), l-għolja tal-Ħorr, ukoll ressqu l-ilmenti tagħhom lil dak il-Vizzitatur Apostoliku u dan s'intendi niżżej il-firrapport tiegħu. Parti żgħira min-nies ta' Hal Tarxien kien joqogħdu miġburin, kif rajna, madwar il-knisja ta' San Ģwann t'Għuxa, (infatti għal xi snin Hal Tarxien kien jisnejja 'Ir-Rahal ta' San Ģwann) li kien post fil-baxx u qrib il-baħar. Iżda parti oħra ikbar u iktar fil-gholi kieno joqogħdu fiha nies qrib il-kappella ta' Santa Marija tar-Rokon u madwar it-tliet kappelli ta' San Pawl, San Luqa u San Nikola u l-oħra ftit 'il bogħod ta' Marija Annunzjata. F'dawn l-inħawi n-nies kieno rghħajja u bdiewa.

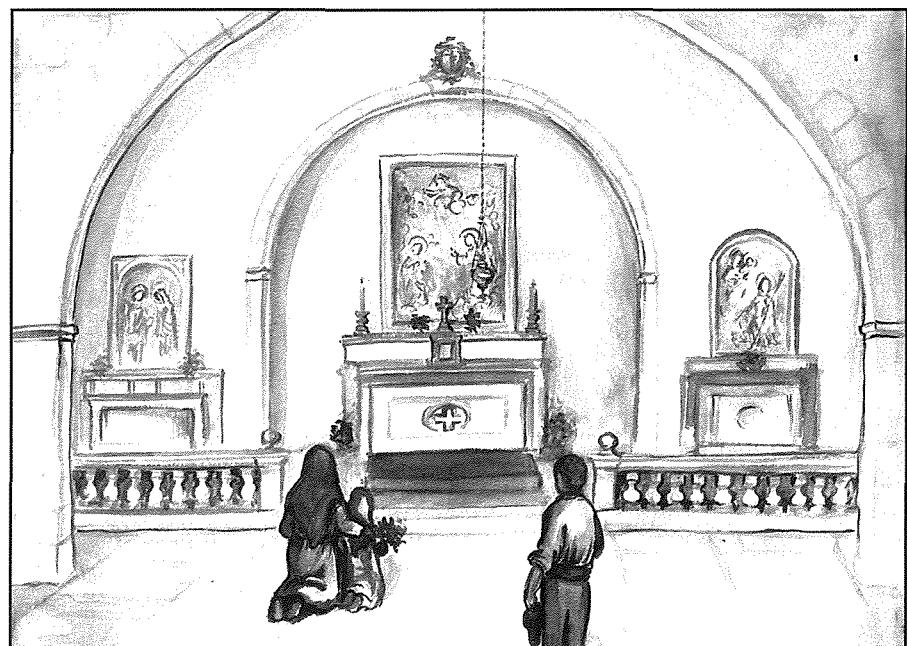
Minn żmien għal żmien in-nies ta' Hal Tarxien baqgħu jitkol biex jinfidru minn Bir Miftuh għax ma kinu qed jiġi moqdija sew minna ħa spiritwali minhabba d-distanza għall-knisja ta' Bir Miftuh. Immaġinaw bniedem minn Kordin jew minn Ghajnej Dwielu jitlob għas-sagament tal-vjatku jew irid jiżżewwi fil-knisja ta' Bir Miftuh distanza ta' xi

għaxar kilometri. L-Isqof Tumas Gargallo (1578-1614) li kien jaf bl-ilmenti tan-nies ta' Hal Tarxien ma setax jesegwihom għax il-kappillan ta' Bir Miftuh, Dun Bartolomew Mangion, ma tantx kien se jieħu pjaċir li tnaqqaslu l-beni tiegħu jekk Hal Tarxien isir parroċċa maqtugħha għaliha, kien l-uniku ġabib tiegħu u għax metu hu kien isiefer kien jagħmilha minnfloku. Għal dawn ir-raġunijiet l-Isqof Gargallo ma setax jaqdi x-xewqat spiritwali tat-Tarxinu. Dun Bartilmew bħala kappillan ta' Bir Miftuh kellu f'idejh kwantititā ta' kappelli, xi 55 b'kollo, fil-firxa tal-parroċċa tiegħu, minbarra l-knijsa parrokkjali tiegħu ta' Bir Miftuh. Bir-räġun, in-nies ta' Hal Tarxien hassew ruħhom abbandunati.

Meta Dun Bartilmew Mangion, il-kappillan ta' Bir Miftuh, miet fit-23 ta' Mejju 1592, l-Isqof Gargallo hataf l-okkażjoni li issa seta' joftom lir-rahal ta' Hal Tarxien mill-matriċi

tiegħu. Lil Hal Tarxien waqqfu bħala parroċċa għaliha fid-29 ta' Mejju 1592. Dan żgur kien l-akbar avveniment għan-nies ta' Hal Tarxien li aċċettaw bil-ferha l-għażla tal-kappella ta' Marija Annunzjata, l-ikbar waħda f'Hal Tarxien bħala l-knisja parrokkjali tagħhom. Hal Tarxien jiġi is-17-il parroċċa fil-lista tal-parroċċi ta' Malta. L-ewwel kappillan ta' din il-parroċċa ġidha kien Dun Bastjan Cuscusu, mill-Birgu, li ha l-pussess tiegħu fis-26 ta' Marzu 1595 u dam imexxi sas-26 ta' Settembru 1598. Fi żmien dan il-kappillan twaqqfu l-fratellanza tas-Santissmu Sagament u tal-Madonna tar-Rużarju Mqaddes, it-tnejn fl-20 ta' Lulju 1597.

Il-bidu kien ieħes għax ffit wara li Hal Tarxien sar Parroċċa faqqgħet il-pesta f'Malta li qerdet iktar minn 3,000 ruħ minn Malta kollha, iżda ma na fu kemm kien hemm minn Hal Tarxien għax ma nstab l-ebda tagħrif s'issa. Nafu biss li n-nies minn Hal

Debra tal-ewwel knisja parrokkjali minn ġewwa li tpittret minn R. Gauci (1992), fl-gheluq l-erba' mitt sena mit-twaqqif tal-parroċċa.

Taxien li mietu bil-pesta tal-1592
gew midfunin barra l-kappella ta'
Sant'Andrija fl-inħawi tal-Barrani.

Bħala parroċċa Hal Tarxien
ingħata l-konfini tiegħu, il-firxa ta' art
li tagħmlu parroċċa maqtugħ għaliex;
din kienet tibda minn Wied Qarnaw
fejn kienet tmiss ma' Bir Miftuh,
tmur lejn tal-Barrani, il-Qasam ta'
Bulebel lejn Bir Gheliem biex tkun
tmiss maż-Żejtun, sas-swar (Santa
Margerita Lines, sa fejn hemm il-Mina

ta' Santa Liena) ta' Bormla, ix-xatt ta'
San Franġisk bl-irħajjal ta' San Ġwann
t'Għuxa, għal fuq Kordin, għall-parti
mill-Fewdu tal-Marsa msejjah 'Ta'
l-Għerien' biex imiss ma' Hal Qormi,
jinkludi l-Qasam ta' Sammat, l-Ġolja
tal-Ħorr, Hal Safljeni u jispiċċa għal
Hal Fuqani (Santa Lucija, tallum)
biex hekk jerġa' jmiss ma' Bir Miftuh.
Is-Salib tal-Marsa kien juri l-konfini ta'
Hal Tarxien ma' Hal Qormi u mal-Belt
Valletta.

Riferenzi:
 "Hal Tarxien" ta' Vince Battistino, 1993 pg.
35,36
 Fuljett Parrokkjali "Troxien" Ghadd 57, Nov.
Diċ. 1984
 'Hal Kirkop' - Editur H C. R. Vella -2000, u
 Artiklu fil-Fuljett tal-Festa tal-1992 'Meta
 Hal Kirkop sar Parroċċa'
 'Medical History of Malta' - Dr. P. Cassar -
1964, pp.165 sa 170
 'Storja ta' Hal Tarxien u Rahal ġdid', E. B. Vella,
1932 - pg. 131 sa 134
 'Triqat Hal Tarxien' ta' Jos. A. Farrugia, 2007,
pp. 144, 145.

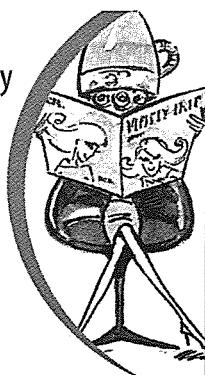
HIGHLIGHT ZONE

Unisex Salon

Triq Dar il-Kejka, Tarxien
Tel: 2180 5841

Open

Tuesday, Thursday & Saturday
9.00am - 5.00pm
Wednesday & Friday
9.00am - 7.00pm

48, Birżeppu Road, Tarxien
For Appointment: 2166 0005

Monday, Tuesday, Thursday & Friday
Open from 9am till 1pm
2pm till 6pm
Wednesday Closed
Saturday open all day

Norton Garage

Car Mechanic, Panel Beater,
Spray Painter & AC Services

Windscreen removal and installation.
Paintless dent removal

We convert Petrol engines into
LP Gas and ECU diagnostic check

78, Triq Santa Marija, Tarxien

Tel: 2166 5333 • Mob: 7966 5333

BEST AND LESS BUTCHER SHOP

FRESH & FROZEN FOODS

Kurt Gatt - Owner
2, Triq Dun Mikiel Vella, Tarxien
Tel: 2766 0713 • Mob: 9946 1271

Opening Hours

Mon - Fri
7.00am - 12.30pm
15.00pm - 19.00pm
Saturday
7.00am - 13.00pm

FREE DELIVERY

